

Невмержицька О. В., студентка,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Слободська І. А., старший викладач

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АВІАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ГАЛУЗІ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ УКРАЇНИ

Повітряний транспорт є швидкісною ланкою єдиної транспортної системи. Авіаційний транспорт відіграє важливу роль у здійсненні міжнародного сполучення України, особливо на заході, сході та півдні, а також у межах національної транспортної мережі, зокрема у напрямку захід-схід. Специфіка цього виду транспорту зумовлює його пріоритетний подальший розвиток. Безпосередньо діяльність у сфері авіаційних перевезень пасажирів, вантажу здійснюють різні державні, колективні, приватні підприємства та організації, товариства та громадяни. До управлінських об'єктів в сфері авіаційного транспорту відносяться: аеропорти та інша наземна інфраструктура, служба аеронавігації – обслуговування повітряних суден в повітряному просторі України, авіакомпанії (експлуатанти), екіпажі повітряних суден [1]. Особливості створення і діяльності суб'єктів у сфері авіаційного транспорту визначають Повітряний кодекс України, Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України та інші нормативно-правові акти.

Головним регулюючим документом для світової авіації є Чиказька Конвенція, що прийнята державами-засновниками ІКАО ще в грудні 1944 року. Цей документ є свого роду «Конституцією» для діяльності всіх авіаційних країн. Він встановлює принципи діяльності авіаційних влад кожної країни-учасниці, принципи діяльності авіакомпаній, аеропортів, всіх учасників ринку авіаперевезень. Всі інші міжнародні документи, що застосовуються на міжнародній діяльності авіаційного транспорту, тільки доповнюють Положення Чиказької Конвенції, конкретизують окремі її пункти та статті, надають роз'яснення для однозначного її трактування та тлумачення всіма членами світового авіаційного співтовариства.

Сучасний стан розвитку авіаційного транспорту України потребує і найсучаснішої системи правового регулювання. Слід зазначити, що процес такого регулювання відбувається за кількома напрямками: правове регулювання фінансово-господарської діяльності авіаційних підприємств; правове регулювання взаємовідносин між суб'єктами авіаційної діяльності, технічне регулювання вимог до авіаційної техніки та наземної інфраструктури; правове регулювання вимог до авіаційного персоналу щодо рівня їх кваліфікації, досвіду роботи та стану здоров'я,

тощо. Оскільки діяльність авіаційного транспорту відрізняється чи не в найбільшому застосуванні єдиних міжнародних вимог, процеси правового регулювання одночасно відбуваються як на міжнародному, так і на національному рівнях [2].

Робота, направлена на адаптацію національних нормативно-правових актів до європейських стандартів, проходить дуже повільними темпами. Ситуація, яка склалася з нормативно-правовим забезпеченням діяльності авіаційних підприємств в Україні, значно впливає на рівень забезпечення безпеки польотів, який і так є не досить високим.

Провідні вітчизняні авіаційні перевізники не відповідають сучасним вимогам світового авіаційного співтовариства, наслідком чого є низька конкурентоспроможність наших компаній на ринку авіаційних перевезень в Україні та світі. Так, система нагляду за безпекою польотів в Україні не визнана на міжнародному рівні, за умов негайного «відкриття неба» українські перевізники не готові на рівних конкурувати з іноземними авіакомпаніями, які збільшують свою присутність на ринку країни. Жорсткого правового регулювання потребують відносини у сфері підготовки авіаційного персоналу. За розрахунками фахівців, дефіцит кваліфікованого льотного складу через 3-5 років в Україні буде складати приблизно 25-30 відсотків. Повітряний кодекс України неспроможний врегулювати відносини між суб'єктами авіаційної галузі в сучасних економічних умовах. Нормативно-правові акти розроблені на основі Повітряного кодексу України значно краще справляються з завданням регулювання відносин в авіаційній галузі, але також мають певні вади, які в свою чергу гальмують процеси розвитку авіації в Україні [2].

В останні роки поступово розпочався процес адаптації українського законодавства у сфері авіаційної галузі до європейських стандартів. Українська авіаційна влада спільно з експертами Європейського контролю розробили паспорт проекту «Забезпечення безпеки польотів в Україні», початок реалізації якого розпочато з січня 2007 року та який став першим проектом в Україні, що реалізовуватиметься у рамках технічної та експертної допомоги за програмою Європейського Союзу «TWINNING» [2].

Враховуючи задекларований курс України на інтеграцію до Європейського Союзу, пріоритетним повинно стати впровадження заходів по адаптації нормативно-правової бази авіаційного транспорту України до відповідності стандартам ЄС [3].

На сьогоднішній день законодавство в сфері цивільної авіації в Україні, зокрема щодо професійної підготовки персоналу, забезпечення організації та виконання польотів, забезпечення льотної придатності повітряних суден, формування корпоративної культури експлуатанта тощо, відбувається адаптація у відповідності до встановлених сучасних

вимог нормам і правилам Міжнародної організації цивільної авіації через внесення змін до вже чинних законів України та розгляду нових законопроектів.

Література

1. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>

2. Acquis ЄС у сфері цивільної авіації та перспективи адаптації законодавства України у світлі підписання та набуття чинності Угоди про спільний авіаційний простір між Україною та ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: old.minjust.gov.ua/file/40911

3. Задачі міністерства в рамках галузі авіаційного транспорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mtu.gov.ua/content/zadachi-ministerstva-v-ramkah-galuzi-aviaciynogo-trasportu.html>

УДК 043.2347.822.4(043.2)

Овчар А. С., студентка,
Інститут кримінальної юстиції,
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса
Науковий керівник: Колодін Д. О., к.ю.н., доцент

МІЖНАРОДНІ ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ПОВІТРЯНОГО ПРАВА

Одним із основоположних принципів повітряного права є принцип забезпечення безпеки польотів, оскільки безпека польотів є обов'язковою умовою діяльності авіації. Неухильне дотримання усіма державами принципу забезпечення безпеки – важлива умова подальшого розвитку міжнародних повітряних сполучень, які в наш час відіграють істотну роль у зміцненні політичних, економічних, культурних та інших зв'язків між країнами і народами. Одним з аспектів здійснення цього принципу є заборона незаконного втручання або злочинного посягання в сфері безпеки польотів. Такі злочини в сучасному світі не є чимось неординарним, часто вони тісно переплетені з терористичними актами або військовими міжнародними злочинами.

Слід зазначити, що тема міжнародних злочинів розглядається у вітчизняній правовій науці уривчасто, часто – в рамках одного-двох абзаців відповідних підрозділів підручників з міжнародного права. Відсутність досліджень з даної теми й достатня поширеність злочинів в сфері безпеки авіації зумовлюють актуальність дослідження.

З ініціативи і під егідою ІКАО в 70-х роках були розроблені міжнародні конвенції, спрямовані на організацію і розвиток співпраці